

PRAVICA DO USTREZNEGA BIVALIŠČA – PREDLOG AKTIVNOSTI

Namen aktivnosti je, da udeleženke in udeleženci razmišljajo in razpravljajo o pravici do ustreznega bivališča in posledicah, če ne živimo v ustreznem bivališču.

1. aktivnost: Povesod je lepo, a doma je najlepše (10-15 minut)

Mladi naj se razdelijo v manjše skupine. Prosite jih, naj na tablo oz. stojalo v obliki seznama napišejo, na kaj pomislijo ob besedi »dom«. Razmišljajo naj tudi o notranjosti doma, ne le zunanosti. Zraven seznama naj napišejo, kaj je potrebno, da se to uresniči.

Primer:

Dom je prostor, kjer ...

- se počutiš varnega
- lahko počivaš

Kaj je potrebno, da se to uresniči:

- ključavnice na vratih, dobri sosedje, zasebnost

Temu naj sledi razprava:

1. Ste opazili značilnosti »doma«, ki so jih narisale vse skupine? Če da, katere značilnosti so to? (Odgovore napišite na tablo oz. stojalo z listi – možni odgovori so »varen prostor«, »tekoča voda«, »stranišče«, »prostor za spanje« itd.)
2. Ste na katere od značilnosti dobrega doma pozabili?
3. Lahko rečemo, da so nekatere značilnosti »bolj«, druge pa »manj« pomembne? Katere in zakaj?
4. Ima večina ljudi v naši skupnosti takšne domove? Če ne, kaj manjka in zakaj? Ali obstajajo skupnosti, kjer je težje priti do teh stvari? Zakaj mislite, da je tako?
5. Kako bi se počutili, če bi ostali brez doma? Ali so v vaši skupnosti tudi ljudje brez doma? Kako pride do tega?

Povzemite najbolj pogoste ideje. Pomembno je, da udeleženci razumejo, kaj je ustrezno bivališče.

Pravica do ustreznega bivališča je del pravice do ustreznega življenjskega standarda, ki vključuje pravico do ustrezne prehrane, ustreznih oblačil in ustreznega bivališča ter do nenehnega izboljševanja življenjskih pogojev. (ICESCR, 11. člen) Ustrezno bivališče, med drugim, pomeni: pravno varnost uživanja bivališča (zaščito pred prisilnimi izselitvami), cenovno dostopne najemnine ali stroške gradnje, čisto vodo, sanitarije in primerne možnosti

za kuhanje, varne stavbe z dovolj življenjskega prostora, dostop do služb, zdravstvene oskrbe, šol in drugih storitev. (Odbor ZN za ekonomske, socialne in kulturne pravice, splošni komentar 4).

Aktivnost lahko nadgradite tako, da mlade prosite, naj poskušajo en dan preživeti brez ene od pomembnih stvari oz. pojmov, ki tvorijo ustrezno bivališče. Primer: en dan naj uporabljajo le javna stranišča, ker doma nimajo stranišča. En dan naj ne uporabljajo elektrike ali pa naj en dan v kuhinji ne uporabljajo tekoče vode. Predloge lahko napišete vsakega na svoj listič, mladi pa izžrebajo svojo »nalogo«:

- Živeti brez stranišča.
- Živeti brez elektrike.
- Živeti brez dostopa do pitne vode.
- Živeti brez možnosti odlaganja odpadkov.
- Živeti brez prostora za celo družino.
- Živeti brez občutka varnosti.
- Živeti brez »hiše«.

Naslednji dan se pogovorite o njihovi izkušnji:

1. Kako ste se počutili v svoji vlogi, ko ste morali živeti v takšnih razmerah?
2. S katerimi izzivi ste se soočali? Kako je to vplivalo na to, kaj lahko storite v vsakdanjem življenju?
3. So v vaši skupnosti ljudje, ki »živijo brez« več kot ene od stvari, ki ste jih predstavili v igran vlog?
4. Kako se po vašem mnenju počutijo?
5. Mislite, da nedostopnost osnovnih potrebščin, kot so voda, elektrika in sanitarije, vpliva na dostopnost ostalih pravic? Če da, katerih? In kako?

2. aktivnost: Izkusimo življenje v barakarskem naselju (20 minut)

Čas, potreben za izvedbo aktivnosti, je odvisen od tega, ali boste za izvedbo aktivnosti postavili hišo iz kartona (navodila najdete v priložniku Pravica do ustreznega bivališča je človekova pravica: sola.amnesty.si/prirocniki.html) ter od števila udeležencev oz. hiš (lahko imate eno hišo ali več in aktivnost vsi izvajajo naenkrat). Aktivnost lahko poenostavite, tako da s kredo ali samolepilnim trakom na tla narišete oz. nalepite obris hiše ali namesto sten postavite stole. Hiša naj bo velika 4 krat 5 metrov in naj ima le eno okno - namen aktivnosti je udeležencem čim bolj realistično prikazati, kako malo prostora je v hišah v barakarskih naseljih.

Udeležence razdelite v skupine po 10. Ko so hiše »postavljene« oz. narisane, prosite skupine, naj grejo v hiše in si jih ogledajo od znotraj. Prosite jih, naj s flomastri ali z vrvico označijo prostor za stranišče, spalnico in kopalnico. Prostore morajo razporediti tako, da bo v hiši lahko živela 10-članska družina. Pustite jim, naj razpravljajo, načrtujejo, rešujejo problem in nato s flomastrom narišejo razporeditev. Prosite jih, naj ostanejo v hiši in se pogovorijo o spodnjih vprašanjih.

1. Kako bi bilo vsak dan živeti v takšnem prostoru?
2. S kakšnimi težavami bi se soočali in kako bi se vaše življenje spremenilo?
3. Ali se ukvarjate s stvarmi, ki jih v takšni hiši ne bi mogli početi?
4. Kako se ob tem počutite?

Aktivnost zaključite z razpravo. Udeleženci naj delijo svoje odzive na aktivnost in česa so se naučili iz te izkušnje.

Dodatna gradiva za obravnavo tematike:

- **Priročniki Amnesty International** (na voljo na <http://sola.amnesty.si/prirocniki.html>):
 - o **Pravica do ustreznega bivališča je človekova pravica**

- **Krajši in daljši filmi, povezani s tematiko:**
 - o **Čista pitna voda za vse** (https://www.youtube.com/watch?v=C3h_cQwycBI) – Prispevek oddaje Infodrom o romskem naselju, kjer nimajo dostopa do vode.
 - o **Vsakdan v Evropi in Siriji** (<https://www.youtube.com/watch?v=Y-CsQ86S9aE>)
 - o Prispevek norveške TV o življenju Romov v Dobruški vasi (<https://youtu.be/YBRmY0s6Ajo>) - V okviru projekta Z opolnomočenjem do strpnosti je septembra 2013 Slovenijo obiskala ekipa norveške televizije. Ker je projekt med drugim namenjen opolnomočenju Romov, so obiskali Dobruško vas in posneli prispevek o življenju v naselju in zavzemanju prebivalcev za pravico do vode. Zgodba Liliijine družine se je srečno razpletla, Lili je tudi v naši zbirki didaktičnih kart Izjemni ljudje za boljši svet (sola.amnesty.si/karte).
 - o **Ženske iz Kibere** (<https://youtu.be/3X7QZva3GAA>) - Za ženske, ki živijo v enem največjih slumov na svetu, v barakarskem naselju Kibera v glavnem mestu Kenije Nairobiju, je življenje brez sanitarij in pitne vode lahko uničujoče.
 - o **Vzporedna življenja** (<https://youtu.be/gJCNVzPDcbs>) - Film o življenju brez vode v romskih naseljih na jugovzhodu Slovenije, posnet ob objavi poročila Amnesty International *Vzporedna življenja: Romom v Sloveniji nista zagotovljeni pravici do ustreznega bivališča in vode*.
 - o **Seznam filmov**, ki jih lahko uporabite pri učenju človekovih pravic, najdete tudi na: <http://sola.amnesty.si/filmi.html>

- **Filmi, ki so na voljo na DVD:**
 - o **Tok: v imenu ljubezni do vode (12+)** <http://www.kinodvor.org/en/film/tok-v-imenu-ljubezni-do-vode/> - Voda je nujni pogoj za življenje, čeprav z njo ravnamo ravnoprotno.. Film predstavi zaskrbljujoče stanje preskrbe z vodo.